

Sygn. akt III Ca 1494/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 grudnia 2015 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SO Tomasz Pawlik

Sędzia SO Barbara Braziewicz

SO Gabriela Sobczyk (spr.)

Protokolant Dominika Tarasiewicz

po rozpoznaniu w dniu 17 grudnia 2015 r. w Gliwicach

na rozprawie

sprawy z powództwa T. S.

przeciwko L. S. (1) (S.)

o alimenty

oraz sprawy z powództwa L. S. (1) (S.)

przeciwko T. S.

o uchylenie obowiązku alimentacyjnego

na skutek apelacji T. S.

od wyroku Sądu Rejonowego w Gliwicach

z dnia 29 maja 2015 r., sygn. akt IV RC 399/14

1. **oddala apelację;**

2. **nie obciąża T. S. kosztami postępowania odwoławczego;**

3. **przyznaje adwokatowi A. C. od Skarbu Państwa (Sądu Rejonowego w Gliwicach) kwotę 73,80 zł (siedemdziesiąt trzy złote osiemdziesiąt groszy), w tym kwotę 13,80 zł (trzynaście złotych osiemdziesiąt groszy) podatku od towarów i usług, tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej świadczonej z urzędu T. S. w postępowaniu odwoławczym.**

SSO Gabriela Sobczyk SSO Tomasz Pawlik SSO Barbara Braziewicz

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 3 lipca 2015 roku powódka T. S. domagała się przedłużenia obowiązku alimentacyjnego pozwanego L. S. (1) (S.), ustalonego wyrokiem Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 30.04.2009 r. Na uzasadnienie powódka

podawa, że ze względu na swój stan zdrowia, nie jest w stanie podjąć pracy, a emerytura zostanie jej przyznana dopiero w kwietniu 2015 roku.

W dniu 20 sierpnia 2014 roku powód L. S. (2) wniósł pozew przeciwko pozwanej T. S., w którym domagał się uchylecia obowiązku alimentacyjnego względem pozwanej od sierpnia 2014 roku.

W uzasadnieniu L. S. (2) wskazał, że jego sytuacja zawodowa zmieniła się, albowiem przeszedł na emeryturę i nie stać go na płacenie alimentów. Przede wszystkim jednak podniósł, że od daty prawomocnego wyroku rozwodowego upłynęło już 5 lat.

W odpowiedzi pozwana T. S. wniosła o oddalenie powództwa o uchylenie obowiązku alimentacyjnego i przedłużenie obowiązku alimentacyjnego do czasu sprawowania przez nią opieki nad synem stron M. S. (1), nie krócej jednak niż do momentu uzyskania przez pozwaną świadczenia emerytalnego z ZUS w wysokości nie niższej niż 1000zł.

Zarządzeniem z dnia 2 marca 2015 roku powyższe sprawy zostały połączone do wspólnego rozpoznania.

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 29 maja 2015r. Sąd Rejonowy w Gliwicach oddalił powództwo T. S. o alimenty, uchylił obowiązek alimentacyjny L. S. (1) wobec T. S. ustalony wyrokiem Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 30 kwietnia 2009r. w sprawie I RC 1479/08 z dniem 9 marca 2015r. , oddalił powództwo L. S. (1) w pozostałym zakresie, odstąpił od obciążenia T. S. kosztami procesu i przyznał adwokatowi A. C. kwotę 1476zł tytułem pomocy prawnej świadczonej pozwanej z urzędu.

W uzasadnieniu Sąd Rejonowy ustalił, że wyrokiem z dnia 30.04.2009 r., sygn. akt I RC 1479/08 Sąd Okręgowy w Gliwicach rozwiązał przez rozwód związek małżeński T. S. z L. S. (2) przez rozwód (pkt 1 wyroku) oraz zasądził od L. S. (2) na rzecz pozwanej T. S. alimenty w kwocie 800,00 zł miesięcznie (pkt 3 wyroku). T. S. ma aktualnie 60 lat. Decyzją z dnia 09.03.2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. przyznał T. S. z tym dniem emeryturę w wysokości netto 730,14 zł. Na podstawie decyzji Miejskiego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w G. z dnia 06.10.2014 r., obowiązującej do dnia 16.10.2015 r., T. S. została zaliczona do lekkiego stopnia niepełnosprawności, ze wskazaniami obniżonej zdolności do wykonywania pracy. Z chwilą uzyskania prawa do emerytury, T. S. została wykreślona z rejestru osób bezrobotnych. Nie korzysta z pomocy społecznej.

T. S. pozostaje pod kontrolą poradni ortopedycznej, ginekologicznej, pulmonologicznej, naczyniowej oraz POZ. Jest po implantacji endoprotezy lewego stawu biodrowego. Od około 4-5 lat mieszka wraz z synem M. S. (1). Poność wspólnie koszty utrzymania się. Syn otrzymuje rentę socjalną, zasiłek pielęgnacyjny oraz wynagrodzenie za pracę, łącznie 2.096,00 zł. Na piętrze budynku mieszka drugi syn stron M. S. (2) wraz z żoną, który jednak prowadzi odrębne gospodarstwo i zasadniczo nie pomaga matce.

T. S. miesięcznie na zakup lekarstw oraz żywienia dla siebie ponosi koszt ok. 400,00 zł. Na zakup papierosów wydatkuje miesięcznie kwotę 50,00 zł. Spłaca pożyczkę zaciągniętą na poczet zadłużenia lokalu mieszkalnego, zajmowanego przed rozwodem, w wysokości 250,00 zł miesięcznie.

Odnośnie L. S. (1) Sąd Rejonowy ustalił, że ma on aktualnie 58 lat. Utrzymuje się z emerytury w wysokości netto 2.535,00 zł miesięcznie, po potrąceniu alimentów na rzecz byłej żony. Jest osobą samotnie gospodarującą. Poności stałe miesięczne koszty utrzymania w wysokości 800,00 zł (czynsz+media), 400,00 zł (zakup lekarstw), 200,00 zł (wizyty lekarskie), 250,00 zł (prywatna rehabilitacja), 200,00 zł (zakup paliwa) Na żywienie wydatkuje dziennie kwotę ok. 40,00 zł. L. S. (2) jest pod stałą opieką lekarską ortopedy, choruje również na boreliozę i cukrzycę.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy wskazał na przepis art. 60 § 3 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, zgodnie z którym obowiązek dostarczania środków utrzymania małżonkowi rozwiedzionemu wygasa w razie zawarcia przez tego małżonka nowego małżeństwa. Jednakże gdy zobowiązanym jest małżonek rozwiedziony, który nie został uznany za winnego rozkładu pożycia, obowiązek ten wygasa także z upływem pięciu lat od orzeczenia rozwodu, chyba że ze względu na wyjątkowe okoliczności sąd, na żądanie uprawnionego, przedłuży wymieniony termin pięcioletni.

Wskazał, że jeżeli zobowiązanym do świadczeń jest małżonek, który nie został uznany za winnego rozkładu pożycia, to jego obowiązek z art. 60 § 1 k.r.o. wygasa na podstawie art. 60 § 3 k.r.o. po pięciu latach od orzeczenia rozwodu. Przepis ten przewiduje jednak, z uwagi na szczególne okoliczności, możliwość przedłużenia tego terminu przez sąd na żądanie uprawnionego. Nie zawiera jednocześnie bliższego sprecyzowania wyjątkowych okoliczności, od których uzależnione jest przedłużenie obowiązku alimentacyjnego. Nie zawiera on również ograniczenia, aby te wyjątkowe okoliczności zachodziły koniecznie po stronie jednego małżonka, tego mianowicie, który domaga się przedłużenia obowiązku alimentacyjnego ponad termin pięcioletni. Już więc sam tekst przepisu pozwala przyjąć, że przy ocenie, czy zachodzą wyjątkowe okoliczności, należy brać pod uwagę sytuację obu rozwiedzionych małżonków.

Odnosząc powyższe rozważania do niniejszej sprawy, Sąd Rejonowy wskazał, że w jego ocenie w sprawie zarówno po stronie uprawnionej, jak i zobowiązanego takie wyjątkowe okoliczności nie zachodziły. Wskazał, że powódka T. S. domagała się przedłużenia rzeczzonego obowiązku alimentacyjnego do momentu sprawowania opieki nad synem M., nie krócej jednak niż do momentu uzyskania prawa do emerytury. Tymczasem, z dniem 09.03.2015 r. takie prawo uzyskała, w wysokości odpowiadającej nominalnie kwocie otrzymywanych wcześniej alimentów, stanowiących dotychczas jej jedyne źródło dochodu. Nadto Sąd rejonowy wskazał, że w sprawie nie wykazano w żaden sposób konieczności sprawowania przez T. S. opieki nad synem M.. Co więcej, syn stron M. S. (1) dysponuje własnymi dochodami, pracuje i prowadzi samodzielne życie.

Sąd Rejonowy wskazał, że sytuacja powódki, osoby starszej, częściowo niezdolnej do pracy, u której nastąpił zbieg różnych schorzeń jest niewątpliwie trudna. Niemniej jednak w ocenie Sądu Rejonowego również po stronie zobowiązanego zachodzą podobne okoliczności. Pozwany L. S. (2) również leczy się ortopedycznie, choruje na cukrzycę, co pociąga za sobą konieczność przestrzegania odpowiedniej diety, boreliozę, wymaga rehabilitacji. Wprawdzie pozwany dysponuje większym dochodem, lecz jako osoba samotnie gospodarująca, ponosi samodzielnie stałe koszty utrzymania, które nie są niskie. Nadto, pomiędzy rozwiedzionymi małżonkami nie ma wymogu istnienia równej stopy życiowej.

We wskazanych okolicznościach Sąd Rejonowy nie znalazł podstaw uwzględnienia roszczenia o przedłużenie obowiązku alimentacyjnego pozwanego, dlatego też orzekł jak w punkcie 1 i 2 wyroku, przy czym Sąd stwierdził podstawy do ustalenia wygaśnięcia rzeczzonego obowiązku alimentacyjnego z dniem 9 marca 2015 roku, tj. z dniem uzyskania przez powódkę T. S. prawa do emerytury.

O kosztach orzekł na podstawie art. 102 k.p.c., który zezwala sądowi w szczególnie uzasadnionych wypadkach na nieobciążanie strony przegrywającej w ogóle kosztami. W ocenie Sądu, z tego typu sytuacją mamy do czynienia na gruncie rozpoznawanej sprawy.

Jednocześnie przyznał od Skarbu Państwa na rzecz adwokata A. C., świadczącego na rzecz powódki T. S. pomoc prawną z urzędu, wynagrodzenie w kwocie 1.200,000 zł oraz podatek VAT w kwocie 276,00 zł.

Apelację od tego rozstrzygnięcia wniosła T. S.. Zarzuciła mu sprzeczność ustaleń z treścią zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego co do chorób oraz wydatków pozwanego, które w jej ocenie są zawyżone. Nadto podniosła, że choroby pozwanego wymagają wyjaśnienia. Podniosła ponadto, że starszy syn jest chory (trzustka, nogi po złamaniu), młodszy jest inwalidą i nie powinien pracować. Podniosła, że będzie musiała się wyprowadzić. Ponadto podniosła, że pozwanemu w wyniku podziału przypadło mieszkanie. **W apelacji pełnomocnika T. S.** zarzucono naruszenie art. 60§3krio. Wskazano, że powódka znajduje się w niedostatku i ma środki nieproporcjonalnie mniejsze niż pozwany. W wieku produktywnym zajmowała się domem oraz wychowaniem dzieci. Zarzucono niezasadne oddalenie jako spóźnionego wniosku o przesłuchanie M. S. (2) oraz niedołączenie do akt dowodu doręczenia powódce pisma pełnomocnika pozwanego stanowiącego odpowiedź na odpowiedź na pozew. Zarzucono też błąd w ustaleniach faktycznych poprzez dowolne przyjęcie, że emerytura powódki jest tożsama z wcześniejszymi alimentami. Podniesiono, że w powództwie wzajemnym wskazano, że alimenty winny być przedłużone do uzyskania przez powódkę emerytury w kwocie 1000 zł.

L. S. (2) wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów postępowania. Wskazał na niewykazanie przez skarżącą w toku postępowania zaistnienia wyjątkowych okoliczności uzasadniających przedłużenie okresu alimentacji. Zwrócił uwagę, że stan zdrowia powódki w 2014r. zmienił się na lepsze - uznano jej niepełnosprawność za lekką (poprzednio była umiarkowana). Podniesiono, że skarżąca mieszka z synami, którzy zakupują część potrzebnych rzeczy (środki czystości, żywność), opłacają rachunki. Podniósł ponadto, że są oferty pracy dla powódki.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Zasadnie wskazał Sąd Rejonowy, że w odniesieniu do byłych małżonków, jeżeli żaden z nich nie został uznany za winnego rozwodu przedłużenie okresu alimentacji poza okres 5 lat wymaga zaistnienia wyjątkowych okoliczności. Takich wyjątkowych okoliczności Sąd Rejonowy w niniejszej sprawie się nie dopatrzył. Apelacja skarżącej zmierza między innymi do wykazania, że potrzeby pozwanego są niższe niż ustalone przez Sąd. Tymczasem nawet stwierdzenie tej okoliczności w niniejszej sprawie nie powoduje zaistnienia wyjątkowych okoliczności o których mowa w art. 60§3 krio.

Jakkolwiek istotnie Sąd Rejonowy pominął okoliczność, że pozwana wносиła o przedłużenie obowiązku alimentacyjnego do czasu, kiedy jej świadczenie emerytalne wynosić będzie 1000 zł, to jednak nie ma to zasadniczego znaczenia dla uznania, że Sąd Rejonowy prawidłowo ocenił, że w sprawie nie wykazano zaistnienia tych szczególnych okoliczności z art. 60§3 krio.

Rację ma skarżąca, że jej obecne świadczenie emerytalne jest o 70 zł niższe niż wcześniej posiadane alimenty. Jednak odpowiedź na pytanie, czy sama ta okoliczność stanowi wyjątkową okoliczność uzasadniającą przedłużenie obowiązku alimentacyjnego w ocenie Sądu Okręgowego jest negatywna. Istotne znaczenie w sprawie ma okoliczność, że pozwana nie mieszka sama, lecz z synami w domu stanowiącym ich własność, co zmniejsza jej konieczne koszty utrzymania. W toku postępowania wiarygodnie nie wykazano, by ta sytuacja miała ulec zmianie. Podnieść ponadto należy, że pozwana mimo swych schorzeń ma jedynie lekką niepełnosprawność, a zatem ma możliwość uzyskania dalszych środków na swe utrzymanie za pomocą własnej pracy. Jak wynika z materiału sprawy, jeszcze przed uzyskaniem prawa do emerytury miała ona propozycje zatrudnienia. Nic nie przemawia za tym, by uznać, że obecnie takich możliwości nie posiada. Z dokonanych ustaleń faktycznych wynika, że pozwana na swe utrzymanie potrzebuje obecnie około 700zł. Tym samym posiadane przez nią świadczenie emerytalne jest wystarczające na pokrycie jej usprawiedliwionych podstawowych potrzeb i nie znajduje się ona w niedostatku. Nadmienić należy, że na synach powódki w razie zaistnienia jej niedostatku spoczywać będzie obowiązek alimentacyjny(art. 129§1krio w zw.z art. 133§2krio. Z woli ustawodawcy obowiązek alimentacyjny byłego małżonka, który nie został uznany winnym rozwodu ustaje 5 lat od chwili orzeczenia rozwodu, chyba że sąd obowiązek ten przedłuży, uznając, że zaistniały ku temu podstawy w postaci wyjątkowych okoliczności. Podzielić należy wniosek Sądu Rejonowego, że takie okoliczności w sprawie nie zaistniały. Sama różnica w dochodach stron nie może być uznana za wystarczającą do przedłużenia obowiązku alimentacyjnego, a jak wynika z postępowania, zarówno T. S., jak i L. S. (2) są osobami cierpiącymi na różne schorzenia, adekwatnie do swego wieku.

Odnieść należy się ponadto do podniesionych w apelacji zarzutów naruszenia prawa procesowego. Analiza akt doprowadziła Sąd Okręgowy do wniosku, że naruszenie takie nie ma miejsca. Nadto odnośnie oddalenia wniosku dowodowego strona skarżąca nie złożyła zastrzeżenia z art. 162 krio. Zatem utraciła prawo do powoływania się na ewentualne naruszenie przepisów postępowania z tym związane. Zgłoszenie tego dowodu (z przesłuchania M. S. (2)) w postępowaniu odwoławczym uznać należy za spóźniony(art. 381kpc). Odnośnie zarzutu dotyczącego niedoręczenia pełnomocnikowi skarżącej odpisu pisma pełnomocnika strony przeciwnej, stanowiącego ustosunkowanie się do odpowiedzi na pozew, faktycznie, jak wskazuje się w apelacji, pismo takie nie wpłynęło. Zatem nie doszło do naruszenia przepisów postępowania wskazanego w apelacji co do braku dowodu doręczenia tego pisma pełnomocnikowi skarżącej. Brak przy tym podstaw do uznania, że niezłożenie tego pisma oznacza przyznanie okoliczności faktycznych

podanych przez skarżących, skoro L. S. (2) jednocześnie wystąpił z żądaniem uchylecia obowiązku alimentacyjnego, argumentując go odpowiednio.

Sąd Rejonowy rozstrzygając żądania obu stron uznał moment uzyskania przez T. S. świadczenia emerytalnego, który przypadł po upływie 5 lat od dnia prawomocności wyroku rozwodowego, tym samym na okres kilku miesięcy przedłużył obowiązek alimentacyjny L. S. (1). Fakt uzyskania przez pozwaną świadczenia emerytalnego zasadnie uznał za okoliczność nie pozwalającą na przyjęcie wyjątkowych okoliczności do dalszego przedłużenia tego obowiązku. Mimo posiadanych schorzeń, związanych z wiekiem, skarżąca ma obecnie możliwości zarobkowe, zatem może poprzez własną pracę uzyskać dodatkowe środki na swe utrzymanie- ponad podstawowe potrzeby.

Uznając zatem rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego za prawidłowe Sąd Okręgowy oddalił apelację jako niezasadną- na podstawie art. 385 kpc. Sąd Okręgowy nie obciążył T. S. kosztami postępowania odwoławczego, z uwagi na charakter niniejszej sprawy oraz niewysokie dochody skarżącej.

Koszty zastępstwa prawnego udzielonego z urzędu skarżącej w postępowaniu odwoławczym przyznano na podstawie art. 29 ust.1 ustawy z dnia 26 maja 1982r. prawo o adwokaturze w zw. z §2 ust.3 w zw. z §7 ust.1 pkt 11 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. o opłatach za czynności adwokackie oraz ponoszenie przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu(t. jedn. Dz. U. z 2013 poz.461 ze zm.).

SSO Gabriela Sobczyk SSO Tomasz Pawlik SSO Barbara Braziewicz